

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR – 4101-01-01/2013

P/13/168

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków

T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44

lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/13/168 – Zagospodarowanie osadów powstających w oczyszczalniach ścieków komunalnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	1. Krzysztof Kempa, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83828 z 3 marca 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Jerzy Baranek, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83831 z 7 marca 2013 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o., ul. Rzeczna 7, 34-600 Limanowa, zwany dalej MZGKiM (do 27 lipca 2011 r. jednostka funkcjonowała jako Zakład Budżetowy – Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Limanowej).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Henryk Kapera, Prezes Zarządu (dowód: akta kontroli str. 6,10)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹, działalność MZGKiM w zakresie zagospodarowania osadów powstających w oczyszczalni ścieków komunalnych.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Powyższa ocena ogólna wynika z ocen częściowych poszczególnych obszarów działalności objętych kontrolą. Formułując tę ocenę NIK uwzględniła w szczególności:

- prawidłowe postępowanie z wytworzonymi osadami,
- wypełnienie obowiązku przesłania Staroście Limanowskiemu informacji o wytwarzanych odpadach oraz sposobie gospodarowania wytwarzanymi odpadami.

Stwierdzone przez NIK nieprawidłowości dotyczyły:

- niezapewnienia ustalenia rzeczywistej masy wytwarzanych i wywożonych osadów,
- niezachowania obowiązkowej częstotliwości badań laboratoryjnych osadów,
- nieprzekazywania Marszałkowi Województwa Małopolskiego w obowiązującym terminie danych o osadach.

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ewidencjonowanie osadów ściekowych, realizacja obowiązków sprawozdawczych

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z postanowieniami art. 17 ust. 1 pkt 2 z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach² (zwanej dalej ustawą o odpadach) MZGKiM był zobowiązany do przedłożenia staroście informacji o wytwarzanych odpadach, bowiem wytwarzał powyżej 5 Mg odpadów rocznie. Informację o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania wytwarzanymi odpadami ówczesny Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Limanowej 15 września 2005 r. przekazał Staroście Limanowskiemu. Po przekształceniu tego Zakładu w spółkę, informację w takim zakresie przekazano Staroście 2 grudnia 2011 r.

W informacji z 15 września 2005 r. określono wytwarzanie w ciągu roku 484 Mg odpadów, w tym 300 Mg komunalnych osadów ściekowych (zwanym dalej osadami), które miały być odwadniane na poletkach osadowych na terenie oczyszczalni. Odwodniony osad po higienizacji (przy użyciu wapna hydratyzowanego) i wykonaniu stosownych badań miał być przewożony na składowisko odpadów komunalnych w Słopnicach i używany do jego rekultywacji.

MZGKiM w informacji o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania wytworzonymi odpadami przesłanej 2 grudnia 2011 r. przedstawił wytwarzanie 1.701 Mg odpadów rocznie, w tym 1.500 Mg osadów z oczyszczalni ścieków komunalnych. Osady miały być odwadniane na terenie oczyszczalni, poddane higienizacji przy użyciu wapna i czasowo magazynowane w przyzmach (przeciętnie 3-4 tygodnie), do momentu ich sukcesywnego wywozu (po wykonaniu wymaganych badań jego składu chemicznego) przez przedsiębiorcę, któremu zlecono transport i unieszkodliwianie osadów.

(dowód: akta kontroli, str. 51-69)

Zakład Wodociągów i Kanalizacji (komórka organizacyjna MZGKiM) nie posiadał wewnętrznych uregulowań dotyczących ewidencji osadów wytworzonych w procesie oczyszczania ścieków. W Zakładzie prowadzona była następująca dokumentacja wytworzonych osadów:

- karta ewidencji odpadu,
- karta ewidencji komunalnych osadów ściekowych,
- karty przekazania odpadu.

Wymienione karty zawierały wszystkie wymagane informacje, za wyjątkiem kart przekazania osadu skażonego bakterią salmonelli, w których nie podawano numeru rejestracyjnego pojazdu wywożącego osad. Karty te zawierały dane określone w załączniku nr 1, nr 2 oraz nr 5 do rozporządzenia w sprawie wzorów dokumentów³. W badanym okresie wszystkie wytworzone osady odbierała firma „KOMPOSTECH” Sp. z o.o. z Nowego Sącza (zwana dalej Spółką „KOMPOSTECH”), z przeznaczeniem do kompostowania. Z kart ewidencji komunalnych osadów ściekowych i kart przekazania odpadu wynika, że w latach 2011-2012:

- nie przekazywano osadów do stosowania w rolnictwie, rekultywacji gruntów, dostosowania gruntów do określonych potrzeb wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego oraz uprawy roślin,
- nie przyjmowano od innych wytwórców osadów wytworzonych w procesie oczyszczania ścieków.

Kierownik Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Krzysztof Sułkowski w piśmie z 12 marca 2013 r. podał m.in., że wszystkie wytworzone osady ściekowe są przekazywane odbiorcom zewnętrznym, dlatego też nie tworzone wewnętrznych uregulowań dotyczących dokumentowania ilości osadów wytworzonych i przekazanych odbiorcom.

(dowód: akta kontroli, str. 74-84)

² Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.) – uchylona z dniem 23 stycznia 2013 r. Aktualnie obowiązuje ustawa o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. (Dz. U. z 2013 r., poz. 21).

³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 249, poz. 1673).

Dopiero 7 stycznia 2013 r. MZGKiM przekazał Marszałkowi Województwa Małopolskiego dane o wytworzonych osadach za lata od 2007 r. do 2012 r. Dane te były zgodne z danymi wykazanymi w karcie ewidencji komunalnych osadów ściekowych. Do dnia zakończenia kontroli, tj. do dnia 29 marca 2013 r., Marszałek Województwa Małopolskiego nie wydał decyzji skutkujących dokonaniem korekt tych zestawień, ani też nie obciążył oczyszczalni karami pieniężnymi.

(dowód: akta kontroli, str. 89-94)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości

1. Zbiorcze zestawienie danych o rodzajach i ilościach odpadów, o sposobach gospodarowania nimi oraz o instalacjach i urządzeniach służących do odzysku i unieszkodliwiania tych odpadów za poszczególne lata od 2007 r. do 2012 r. MZGKiM przekazał 7 stycznia 2013 r. pomimo, że zgodnie z art. 37 ust. 3 i 6 ustawy o odpadach, dane te należało przesłać do dnia 15 marca za każdy poprzedni rok kalendarzowy. Prezes Zarządu Henryk Kapera wyjaśnił, że przez niedopatrzenie nie przekazano w obowiązującym terminie danych o osadach za poszczególne lata od 2007 r. do 2011 r.
(dowód, akta kontroli, str. 86-87)

2. W przypadku osadu (o kodzie 19 08 05) skażonego bakterią salmonella w kartach przekazania odpadu nie podawano numeru rejestracyjnego pojazdu wywożącego osad. Kierownik Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Krzysztof Sułkowski wyjaśnił m.in., że w kartach przekazania odpadów nie podawano numeru rejestracyjnego pojazdu przewożącego osad, gdyż zgodnie z objaśnieniami do załącznika nr 5 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów podawanie numeru rejestracyjnego jest wymagane przy odpadach niebezpiecznych. Karty przekazania odpadów obejmowały odpad przekazywany łącznie w okresie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego podmiotu prowadzącego transport odpadów oraz temu samemu odbiorcy.

(dowód: akta kontroli, str.75)

W załączniku nr 2 do ustawy o odpadach w pozycji 33 listy B wyszczególniono osady ściekowe nienadające się do zastosowania w rolnictwie, które zawierały mikroorganizmy lub ich toksyny (salmonella), o których wiadomo lub co do których istnieją wiarygodne podstawy do przyjęcia, że powodują choroby człowieka lub innych żywych organizmów. Ze względu na tę cechę można taką partię osadu zakwalifikować do odpadów niebezpiecznych. Zatem do podawania numeru rejestracyjnego pojazdu w karcie przekazania odpadu zobowiązywało przytoczone wyżej rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów. Ponadto, prowadzona dokumentacja nie pozwalała na stwierdzenie wielkości partii osadu skażonego bakteriami salmonelli, tj. nie pozwalała na określenie partii przekazanego do kompostowni osadu niebezpiecznego.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Z uwagi, iż MZGKiM nie zapewniła pomiaru ilościowego wytwarzanych i przekazanych odbiorcy zewnętrznemu osadów, dane wykazane w ewidencji potraktowano jako wielkości szacunkowe.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zakresie ewidencji osadów. Negatywna ocena dotyczy realizacji obowiązku corocznego sporządzania zestawienia danych o odpadach i przekazywania ich Marszałkowi Województwa.

2. Postępowanie z wytworzonymi osadami ściekowymi na terenie oczyszczalni

2.1. Liczba mieszkańców obsługiwanych przez oczyszczalnię oraz ilość oczyszczonych ścieków i wytworzonych osadów

Opis stanu
faktycznego

W aglomeracji Limanowa na koniec 2011 r. i 2012 r. równoważna liczba mieszkańców (RLM) wynosiła 15.000, natomiast wg danych Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 21.290 RLM. Z systemu kanalizacyjnego oraz obsługi przez tabor asenizacyjny w 2011 r. skorzystało 14.000 mieszkańców (w tym 11.000 z systemu kanalizacyjnego), a w 2012 r. 15.200 mieszkańców (w tym 11.500 z systemu kanalizacyjnego). W latach 2011-2012 oczyszczono ogółem 2 219 tys. m³ ścieków komunalnych (odpowiednio 947 i 1 272 m³) wytwarzając 2.550,3 Mg ustabilizowanych osadów. Wskaźnik masy osadów mechanicznie odwodnionych do ilości oczyszczonych ścieków zmniejszył się z 1,39 kg/m³ w 2011 r. do 0,97 kg/m³ w 2012 r.

(dowód: akta kontroli, str. 106, 126, 128)

2.2. Stosowanie urządzeń wagowych do kontroli wytwarzanych, wywożonych i przewożonych osadów

W oczyszczalni ścieków nie było zainstalowanych urządzeń wagowych, do ustalenia masy osadów wytworzonych, wywożonych na poletka osadowe oraz przekazywanych odbiorcy. Oczyszczalnia posiadała kwity wagowe z ważenia osadów u odbiorcy, tj. w Spółce „Kompostech”. Udokumentowano w nich masę osadów odebranych przez tę Spółkę od września 2011 r. do stycznia 2012 r. w łącznej ilości 784,3 Mg. Wg tych kwitów, do przewozu używano tych samych samochodów, a masa wywożonych nimi osadów wynosiła od 26,1 Mg do 30,2 Mg. W pozostałych miesiącach 2011 i 2012 r. - według wyjaśnień Prezesa oraz inżyniera utrzymania ruchu Katarzyny Bulandy - masę osadów przekazywanych ww. Spółce ustalano szacunkowo. Przyjęto, że na dużym samochodzie jednorazowo wywożonych jest 25 Mg osadu, a na samochodzie mniejszym 18 Mg osadów. Ustalenie takie przyjęto po przeważeniu (w obecności pracownika MZGKiM) w lutym i marcu 2011 r. samochodów na wadze sąsiadującej z oczyszczalnią firmy, lecz przez niedopatrzenie nie sporządzono dokumentu z ważenia. Katarzyna Bulanda wyjaśniła m.in., że Spółka „Kompostech” przesyłała kwity wagowe (na jej telefoniczną prośbę) od września 2011 r. do stycznia 2012 r. Natomiast Krzysztof Sułkowski - kierownik Zakładu Wodociągów i Kanalizacji wyjaśnił, że od lutego 2012 r. zaprzestano żądania kwitów i powrócono do stosowania szacunku osadów wg pojemności 2 typów samochodów (25 Mg i 18 Mg), gdyż było to korzystniejsze niż uwzględnianie wag wg kwitów wagowych Spółki, a sprawdzanie wiarygodności tych kwitów wymagałoby delegowania pracownika MZGKiM do ważenia osadów w miejscu ich odbioru.

Bez udokumentowania kwitami wagowymi lub innymi dowodami rozliczono 1 766 Mg osadów (646,8 Mg – od lutego do sierpnia 2011 r. i 1 119 Mg od lutego do grudnia 2012 r.). Również z uwagi na brak urządzeń wagowych nie ustalono jednostkowej masy osadów wywożonych z urządzeń odwadniania i higienizacji osadów na plac na terenie oczyszczalni. Według wyjaśnienia Prezesa, brak jest możliwości technicznych i finansowych na montaż urządzeń wagowych na terenie oczyszczalni.

(Dowód: akta kontroli, str. 87-88, 106-108 i 115-119)

2.3. Postępowanie z osadami na terenie oczyszczalni ścieków, sposób stabilizacji, higienizacji oraz warunki ich składowania

W procedurze odbioru i oczyszczania ścieków w oczyszczalni z 6 września 2011 r. nie opisano procesów stabilizacji i higienizacji osadów, a podany w niej wykaz instrukcji obsługi i eksploatacji urządzeń oczyszczalni nie zawierał instrukcji obsługi linii odwadniania osadu z urządzeniami do higienizacji, oddanej do użytku w grudniu 2008 r. Uwzględniona w tej procedurze instrukcja eksploatacji osadnika do biologicznej stabilizacji osadu (z 31 października 2008 r.) zawierała nieaktualny opis przemieszczania osadów na poletka osadowe, zamiast do urządzeń odwadniania i higienizacji. Posiadanie instrukcji obejmującej

całość procesu technologicznego wynika z postanowień § 18 pkt 1 i 3 rozporządzenia z 1 października 1993 r.⁴

(dowód: akta kontroli, str. 24-25 i 108)

Kierownik Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Krzysztof Sułkowski wyjaśnił, że przez niedopatrzenie nie uwzględnił w opracowanej procedurze stanu rzeczywistego wynikającego z faktu uruchomienia w grudniu 2008 r. linii do odwadniania osadów oraz stwierdził, że zostanie to sprostowane poprzez korektę instrukcji.

(dowód: akta kontroli, str. 118-119)

Całość osadów ściekowych, po stabilizacji biologicznej (fermentacja w tzw. „osadnikach Imhoffa”) kierowana była do mechanicznego odwodnienia na działającej w ruchu ciągłym prasie taśmowej, następnie osady higienizowano dozowaniem wapna i wywożono na poletka osadowe, gdzie składowano je do czasu odbioru przez spółkę „Kompostech”. Poletka nie posiadały zadaszenia chroniącego przed opadami atmosferycznymi, ale utwardzone były kostką betonową. Sposób postępowania z osadami był zgodny z danymi zawartymi w informacji o wytwarzanych odpadach oraz sposobach gospodarowania tymi odpadami, którą w grudniu 2011 r. przekazano do Starostwa Powiatowego w Limanowej.

(dowód: akta kontroli, str. 25-26, 108-114)

Prezes Zarządu MZGKiM wyjaśnił, że dokumentacja projektowa nie przewidywała zadaszenia poletek osadowych, a składowane na nich osady nie ulegają wtórnemu nawodnieniu w czasie opadów atmosferycznych z uwagi na dodanie polielektrolitu w czasie prasowania. W przypadku przewidywanych opadów deszczu osady przykrywa się folią.

(dowód: akta kontroli, str.88)

Ustabilizowane osady wytworzone w oczyszczalni ścieków w latach 2011-2012 (odpowiednio 1320,3 Mg oraz 1230 Mg) odebrała Spółka „Kompostech” i wykorzystała do produkcji kompostu. Kompostownia zlokalizowana jest w sąsiedztwie oczyszczalni ścieków w Nowym Sączu. Wg szacunku Kierownika Zakładu Wodociągów i Kanalizacji, stan osadów pozostałych na terenie oczyszczalni na koniec 2011 i 2012 r. wynosił po ok. 100 Mg. W 2011 r. sporządzono 9 kart przekazania osadów do Spółki „Kompostech”, a w 2012 r. 7 kart, w odstępach czasowych po ok. 1,5 miesiąca, co spełniało wymogi art. 63 ust. 3 ustawy o odpadach, wg którego odpady przeznaczone do odzysku lub unieszkodliwienia mogą być magazynowane nie dłużej niż 3 lata.

(dowód: akta kontroli, str. 75, 80-84, 108, 121)

2.4. Zakres i częstotliwość badań laboratoryjnych osadów przez laboratorium posiadające akredytację oraz działania w przypadku stwierdzenia skażenia osadów

MZGKiM zlecał Ośrodkowi Badań i Kontroli Środowiska Sp. z o. o. w Katowicach badania osadów. Laboratorium tego Ośrodka od 27 sierpnia 1998 r. posiadało akredytację Polskiego Centrum Akredytacji, m.in. w zakresie pobierania próbek oraz badań gruntów, osadów i odpadów. Zakres 5 badań referencyjnych komunalnych osadów ściekowych z oczyszczalni w Limanowej wykonanych przez to laboratorium w 2011 i w 2012 r. zgodny był z zakresem określonym w § 5 ust. 1. rozporządzenia w sprawie komunalnych osadów ściekowych⁵.

Badania te przeprowadzono w kwietniu, lipcu i listopadzie 2011 r. (próby do badań pobrano 4 kwietnia, 21 lipca i 25 listopada 2011 r.), a kolejne na przełomie czerwca i lipca 2012 r. oraz listopada i grudnia 2012 r. (próby pobrano 27 czerwca i 21 listopada 2012 r.). Pomiedzy badaniami w listopadzie 2011 r. i w czerwcu 2012 r. upłynęło 7 miesięcy, co było niezgodne z § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie komunalnych osadów ściekowych, wg którego badanie metodami referencyjnymi komunalnych osadów ściekowych powinno być przeprowadzone nie rzadziej niż raz na cztery miesiące (przy równoważnej liczbie mieszkańców zawierającej się w przedziale od 10 000 do 100 000).

(dowód: akta kontroli, str. 25-27)

⁴ Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 1 października 1993 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w oczyszczalniach ścieków (Dz. U. Nr 96, poz. 438).

⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 lipca 2010 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. Nr 137 poz. 924).

W żadnym z 5 raportów badań laboratoryjnych osadów, nie przedstawiono metod referencyjnych wyliczonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie komunalnych odpadów ściekowych. W pierwszym raporcie z kwietnia 2011 r. ograniczono się do stwierdzenia, że badania wykonano metodami referencyjnymi zgodnie z tym przepisem, a w następnych 4 raportach zamiast przedstawienia metod badań wymieniono numery norm i wynikające z nich dopuszczalne zawartości oznaczanych parametrów.

(dowód: akta kontroli, str. 25-26)

Inżynier utrzymania ruchu w oczyszczalni ścieków nie sporządziła protokołów pobrania prób do ww. badań, które stanowiłyby dowód, że próby te pobrano zgodnie §5 ust.3. ww. rozporządzenia oraz, że wszystkie osady przed przekazaniem Spółce „Kopmostech” były przebadane.

(dowód: akta kontroli, str. 26, 116)

W wyniku badania próby osadów (o kodzie 19 08 05) pobranej w oczyszczalni 25 listopada 2011 r. stwierdzono w niej obecność bakterii chorobotwórczych typu „salmonella” (w dokumentacji brak było informacji o wielkości partii zakażonej tą bakterią). Wobec skażonej partii osadu w MZGKiM nie podjęto działań likwidujących tę bakterię, ale jak poinformował odbiorca osadu bakteria ta ulega likwidacji w procesie kompostowania. Niepodjęcie działań w powyższym zakresie, inżynier ruchu oczyszczalni ścieków uzasadnił tym, że § 2 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia w sprawie komunalnych osadów ściekowych dotyczy wykorzystania osadów w rolnictwie i do rekultywacji gruntów na cele rolne, a nie wykorzystania ich do produkcji kompostu.

(dowód: akta kontroli, str. 27, 116-117, 122 i 129)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przy braku urządzeń do ważenia osadów, na część odebranych przez nią osadów, nie sporządzono ani dokumentów z kontrolnego ważenia osadów wywożonych lub obmiaru skrzyń ładunkowych pojazdów, jako podstawy do rozliczania tych partii osadów, na które nie było kwitów wagowych odbiorcy. Obowiązek prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji osadów wytworzonych przez oczyszczalnię ścieków, będącą wytwórcą i posiadaczem tych odpadów wynika z art. 36 ustawy o odpadach. Wielkości ładunków osadów na pojazdach wywożących przyjętych do rozliczeń zostały istotnie zaniżone w stosunku do ładunków udokumentowanych na kwitach wagowych odbiorcy. Według faktur Spółki „Kopmostech”, w 2011 i w 2012 r. spółka ta odebrała z oczyszczalni 2550,3 Mg osadów o łącznej wartości (brutto) 284,3 tys. zł, z tego kwitami wagowymi udokumentowano masę 784,3 Mg o wartości 78 tys. zł. Brak kwitów wagowych oraz dowodu na ustalenie masy osadów w dwóch rodzajach pojazdów (25 Mg i 18 Mg) dotyczył 1766 Mg osadów (69,2%) o łącznej wartości 208,1 tys. zł (72,3% wartości ogółem). Odpowiedzialnymi za tą nieprawidłowość są: inżynier utrzymania ruchu oczyszczalni, która nie sporządziła dowodu potwierdzającego ww. wyniki kontrolnych ważen pojazdów z osadami oraz Kierownik Zakładu Wodociągów i Kanalizacji, który w ramach nadzoru nie wyegzekwował sporządzenia takiego dokumentu. Prezes Zarządu wyjaśnił, że brak jest możliwości technicznych i finansowych na montaż urządzeń wagowych na terenie oczyszczalni.

(dowód: akta kontroli, str. 87-88, 106-108 i 115-117)

Zgodnie z art. 36 ust. 1 ustawy o odpadach wytwórca osadów był zobowiązany do prowadzenia ich ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów. Ustawa ta nie wskazuje metod i sposobów pomiaru ilościowego, ale zapewnienie rzetelności prowadzonej ewidencji, a także zapewnienie szczelności systemu gospodarowania odpadami wymaga rzetelnego podejścia do ustalanych stanów ilościowych z uwzględnieniem rodzajów i charakterystyki odpadu.

2. W okresie od 15 listopada 2011 r. do 27 czerwca 2012 r. nie pobierano i nie przeprowadzono badań osadu, co było niezgodne z § 5 ust. 2 rozporządzenia w sprawie komunalnych osadów ściekowych, wg którego badanie metodami referencyjnymi komunalnych osadów ściekowych powinno być przeprowadzone nie rzadziej niż raz na

cztery miesiące (przy równoważnej liczbie mieszkańców mieszczącej się w przedziale powyżej 10 000 do 100 000).

(dowód: akta kontroli, str. 25-27)

Kierownik Zakładu Wodociągów i Kanalizacji uzasadnił powyższe swoim przeoczeniem w okresie nieobecności w pracy inżyniera utrzymania ruchu oczyszczalni, która pobierała próby do badań.

(dowód: akta kontroli, str. 127)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W procedurze odbioru i oczyszczania ścieków w oczyszczalni nie opisano procesów stabilizacji i higienizacji osadów, a podany w niej wykaz instrukcji obsługi i eksploatacji urządzeń oczyszczalni nie zawierał instrukcji obsługi linii odwadniania osadu z urządzeniami do higienizacji. Uwzględniona w tej procedurze instrukcja eksploatacji osadnika do biologicznej stabilizacji osadu zawierała nieaktualny opis przemieszczania osadów na poletka osadowe, zamiast do urządzeń odwadniania i higienizacji. NIK uwzględnia wyjaśnienie Kierownika Zakładu Wodociągów i Kanalizacji, że procedura zostanie zaktualizowana.

(dowód: akta kontroli, str. 108 i 115)

2. Inżynier utrzymania ruchu w oczyszczalni ścieków nie sporządziła protokołów pobrania prób do badań laboratoryjnych, które stanowiłyby dowód, że próby pobrano zgodnie §5 ust.3. ww. rozporządzenia. Wyjaśniła to niedopatrzaniem oraz faktem, że pobranie prób jest udokumentowane wynikiem badania laboratoryjnego (powołanie się w nim na próbę).

(dowód: akta kontroli, str. 26, 116)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność w zakresie postępowania z wytworzonymi osadami.

3. Zagospodarowanie osadów ściekowych

Opis stanu
faktycznego

Oczyszczalnia ścieków w latach 2011-2012 wytworzyła 2.550,5 Mg komunalnych osadów ściekowych (1.320,3 Mg w 2011 r. i 1.230 Mg). Całość wytworzonych osadów przekazano do kompostowania spółce „KOMPOSTEH”, która posiadała zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odzysku oraz zbierania i transportu odpadów, w tym ustabilizowanych komunalnych osadów ściekowych. Przed przekazaniem osadów były one ustabilizowane poprzez odwodnione na prasie taśmowej, poddane higienizacji a następnie składowane w pryzmach na poletkach osadowych. Wyniki badań laboratoryjnych tych osadów były przekazywane przedmiotowej Spółce. Właścicielem gruntów jest Gmina Limanowa, która oczyszczalnię oraz grunty wydzierzała MZGKiM.

(dowód: akta kontroli, str. 76-84, 97-98, 116-117, 121-125)

Prezes Zarządu wyjaśnił, że osady nie mogą być użyte do rekultywacji składowiska odpadów, gdyż w zezwoleniu na jego zamknięcie z 2 września 2010 r. nie przewidziano ich użycia.

(dowód: akta kontroli, str. 104-105)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie wykorzystania osadów.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie zagospodarowanie osadów ściekowych.

4. Realizacja wniosków pokontrolnych

Opis stanu
faktycznego

W latach 2011 – 2012 w oczyszczalni przeprowadzono jedną kontrolę. Przeprowadził ją Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie w dniach 14-19 września 2012 r., a jej zakres obejmował przestrzeganie przepisów w zakresie gospodarki ściekowej oraz przestrzegania ustawy o odpadach. Kontrola nie stwierdziła nieprawidłowości w zakresie

realizacji obowiązków pobierania, analizowania i oceny prób ścieków, oraz gospodarowania odpadami wytworzonymi w procesie oczyszczania ścieków.

(dowód: akta kontroli, str. 99-103)

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁶, wnosi o:

- 1) przestrzeganie terminów przekazywania danych o komunalnych osadach ściekowych oraz zachowanie częstotliwości badań laboratoryjnych osadów i dokumentowanie pobrania prób;
- 2) zapewnienie rzetelnego ustalania masy osadów wytwarzanych, przekazywanych odbiorcy;
- 3) dokonanie aktualizacji instrukcji oczyszczalni tak, aby odzwierciedlała rzeczywisty proces technologiczny;
- 4) podawanie w kartach wydania odpadu wszystkich niezbędnych informacji w przypadku wydawania odpadów uznawanych za niebezpieczne.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia kwietnia 2013 r.

Kontrolerzy
Krzysztof Kempa
specjalista kontroli państwowej

Jerzy Baranek
główny specjalista kontroli państwowej

⁶ Dz. U. z 2012 r., poz.82